

DE MULTICULTURELE KLAS

*“Kom uit het land met de meeste culturen per vierkante meter
maar men is bang om bij de buren te gaan eten
En integratie is een schitterend woord
Maar shit, het is bitter wanneer niemand het hoort
Ik deel me land met Turken en Marokkanen
Antilianen, Molukkers en Surinamers...”*

Lange Frans & baas B – ‘Het land van.....’

Nederland, het land van de verschillende culturen.

Het onderwijs, met het groeiende aantal

multiculturele klassen, als dé ontmoetingsplaats.

Jongeren die thuis een andere opvoeding krijgen,

andere normen en waarden leren, een bepaald

geloof meekrijgen en een andere taal leren

spreken. Al deze verschillende jongeren zitten

allemaal bij elkaar op school, in één klas. Maar

hoe ga je met deze jongeren om? Wat maakt ze

zo bijzonder? En wat moet je als docent

bewegingsonderwijs weten om zo goed mogelijk

aan deze klassen les te geven? Door: Nadia Koraichi

In het afstudeeronderwijs (in het vierdejaar) op de Calo bestaat de mogelijkheid uit het enorme aanbod van projecten en onderzoeksopdrachten te kiezen. Ik heb mij hiervoor met mijn eigen onderzoeksvragen bij het onderzoek van Corina van Doodewaard (zie artikel eerder in dit blad) aangesloten. Hierbij stonden voor mij de volgende onderzoeksvragen centraal:

(1) Welke factoren beïnvloeden het deelnamegedrag van deze leerlingen in het bewegingsonderwijs?

(2) Hoe ervaren deze leerlingen het bewegingsonderwijs in het algemeen als vak?

VORMGEVING VAN HET ONDERZOEK

Doordat er al een onderzoek gaande was, bestond de mogelijkheid mijn onderzoeksvragen eraan toe te voegen. In dit grote onderzoek heb ik drie docenten geïnterviewd, waarbij ik van de voorbereiding tot aan de verwerking verantwoordelijk was. Voor het beantwoorden van mijn eerste onderzoeksvraag heb ik alle docenteninterviews van Corina en mijzelf gebruikt om een antwoord te vinden.

Om mijn tweede onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden heb ik nog vijf stellingen aan de vragenlijst voor de leerlingen toegevoegd. Deze stellingen gingen over de manier waarop de leerlingen de les beleven en hoe ze hun eigen deelname waarderen. Deze stellingen konden op een vijf-puntsschaal gescoord worden (1=slecht, 5=goed).

Deelnamegedrag van niet-westerse allochtone leerlingen

In eerste instantie was mijn onderzoeksvraag alleen maar op de niet-westerse allochtone meisjes gericht. Ik wilde namelijk de factoren die hun deelnamegedrag in het bewegingsonderwijs beïnvloeden scoren. Ik kwam echter tijdens de dataverwerking veel bruikbare informatie tegen, die betrekking had op het gedrag van niet-westerse allochtone jongens. In het vervolg van het onderzoek kon ik het dus niet laten hier ook het één en ander over te vermelden.

NIET-WESTERSE ALLOCHTONE MEISJES

Wat uit dit onderzoek uiteindelijk bij deze meisjes opvalt, is dat hun opvoeding van grote invloed is op hun deelnamegedrag in het bewegingsonderwijs. Onderbouwing hiervoor komt zowel vanuit de literatuur als vanuit de interviews. De meeste meisjes worden van huis uit zeer beschermd opgevoed en krijgen minder vrijheid. Van deze meisjes wordt verwacht dat ze hun rol in het huishouden vervullen en zich daarnaast ook meer richten op hun studie en het geloof. Ze richten zich dus niet op het sporten buiten school om. Vaak ontbreekt namelijk een voorbeeldfiguur. Moeder, zussen en tantes sporten namelijk meestal niet en hebben dat ook nooit gedaan. In de lessen bewegingsonderwijs uit dit zich in wat teruggetrokken gedrag. Hierbij zijn een tweetal typen te onderscheiden:

- meisjes die, doordat ze niet veel sporten, graag op de (wacht)bank gaan zitten als er een ‘spannende’ bewegingsactiviteit wordt aangeboden (zoals in ons onderzoek de salto centraal stond), maar die voor de rest redelijk goed meedoen en ook graag de aandacht trekken van de docent en klasgenoten
- meisjes die qua bewegen hetzelfde doen als hierboven bij een ‘spannende’ bewegingsactiviteit, maar dit gedrag ook blijven vertonen bij andere activiteiten. Ze willen (helemaal) geen belangrijke rol spelen. Dit zijn de meiden die zich helemaal terugtrekken en bijna niet opvallen en daardoor misschien ook wel tot de moeilijkst te motiveren groep behoren.

NIET-WESTERSE ALLOCHTONE JONGENS

Bij de niet-westerse allochtone jongens is dat juist meer het tegenovergestelde. Zij krijgen van huis uit een andere rol en worden meer vrijgelaten. Deze jongens trekken daardoor sneller naar de straat, waar ze veel sporten (zoals voetbal en freestyle) beoefenen. Ook sluiten ze zich sneller aan bij sportverenigingen/-clubs. In de lessen bewegingsonderwijs merk je dit voornamelijk doordat deze jongens vaak worden gezien als (relatief) goede bewegers. Daarnaast springen ze er vaak ook qua gedrag uit. Ze willen graag de aandacht, willen graag laten zien dat ze iets kunnen/ergens goed in zijn. Dit gedrag kan zowel als positief en negatief ervaren worden.

- De ene leerling overschreeuwt zichzelf veel, is vaak te duidelijk aanwezig en kan absoluut niet met anderen samenwerken.
- De andere leerling doet altijd zijn eigen ding, doet goed mee en werkt ook graag met andere samen.

Als laatste wil ik hierbij nog wel vermelden dat iedere leerling uniek is en dus als individu beschouwd zal moeten worden. De informatie, die uit het beantwoorden van deze vraagstelling is voortgekomen, is dus zeker niet van toepassing op iedere niet-westerse allochtoon.

(2) Hoe ervaren de leerlingen uit deze multiculturele klassen het bewegingsonderwijs?

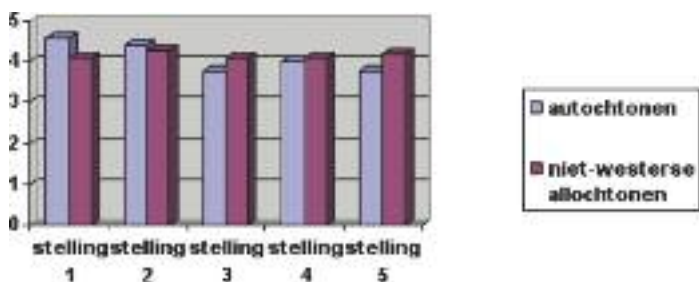
Aan de hand van onderstaande stellingen heb ik de informatie verkregen. De resultaten hiervan heb ik in enkele grafieken (zie grafiek 1 t/m 5) weergegeven. Vervolgens heb ik mijn (voorzichtige) conclusies beschreven.

De volgende vijf stellingen heb ik aan de leerlingen voorgelegd.

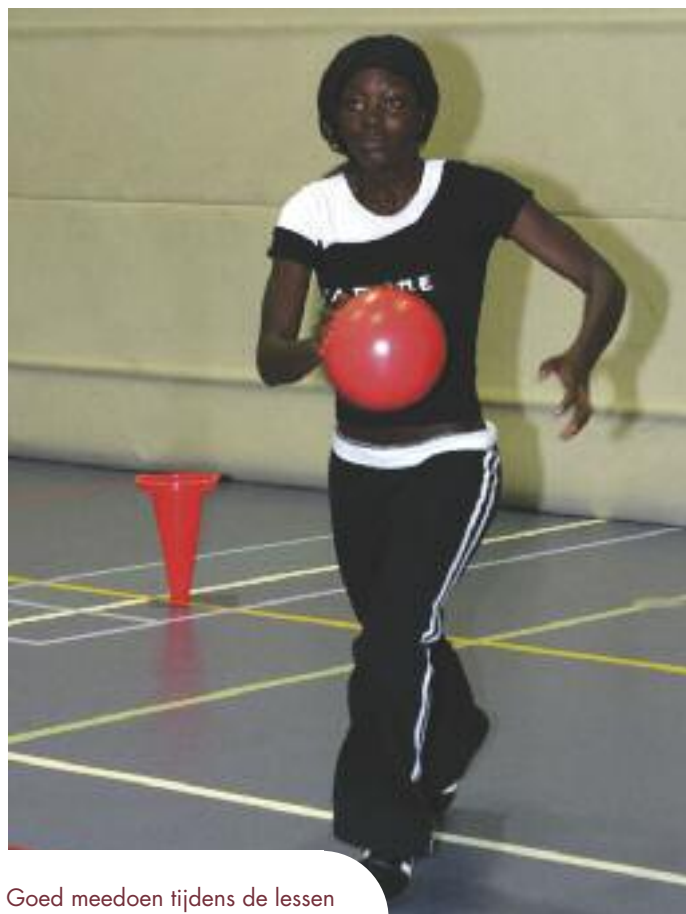
- 1 Ik vind gym leuk.
- 2 Ik doe goed mee tijdens de lessen.
- 3 Ik help klasgenoten.
- 4 Ik vind het fijn om met anderen samen te werken.
- 5 Ik ben goed in gym.

HOE WORDT ER IN HET ALGEMEEN OVER DE LES BEWEGINGSONDERWIJS GEDACHT?

Onderstaande grafiek geeft aan hoe er door de leerlingen uit dit onderzoek in het algemeen gedacht wordt over de gymles. Hierin is in eerste instantie een onderscheid gemaakt tussen de autochtone en niet-westerse allochtone leerlingen. Er is hierbij nog geen onderscheid tussen jongens en meisjes gemaakt.

Grafiek 1

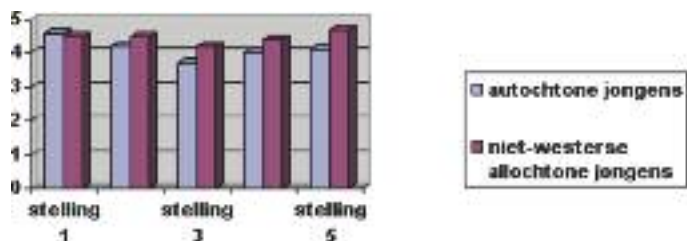
Goed meedoen tijdens de lessen

Conclusies

- Zowel de autochtone als niet-westerse allochtone leerlingen scoorden hoog.
- Zeer opvallend is dat bij de stelling waarbij de beleving van de leerlingen naar voren komt (stelling 1) autochtone leerlingen bijna een halve punt hoger scoren. De vraag is dan wel in hoeverre dat gemiddelde beïnvloed is door de gedachtegang van jongens en meisjes en de verschillen daarin. Die verschillen worden duidelijker weergegeven in de grafieken twee en drie.
- Tevens valt op dat beide groepen aangeven goed mee te doen tijdens de lessen (stelling 2), maar dat beide groepen weer wat lager scoren als het bij punt drie gaat om het helpen van elkaar. Zouden de leerlingen dat niet zien als iets wat met het goed deelnemen samenhangt? Het lijkt erop dat zij het hulpverleners apart beschouwen en los koppelen van het goed deelnemen aan de lessen. Het wordt echter niet duidelijk hoe het hulpverleners gewaardeerd wordt door de leerlingen en de docenten. Misschien vindt de docent het niet belangrijk dat de leerlingen kunnen helpen en vangen. Om hier antwoord op te krijgen zou deze vraag expliciet aan de docent gesteld moeten worden en bij het interviewen van leerlingen aan bod moeten komen. Dat is nu niet gebeurd.
- Maar hoe zit dit hier met de rol van de niet-westerse allochtone jongens? In het vorige hoofdstuk kwam hierbij naar voren dat zij elkaar niet graag helpen, omdat dat een te softe rol is. Deze veronderstelling is volgens mij echter onjuist. Ze laten juist wel graag zien dat ze ook heel goed zijn in hulpverleners. Hier kom ik bij de volgende grafiek op terug.
- De uitkomsten van de stelling die gaat over hoe goed je in gym

bent (stelling 5) zijn misschien wel een beetje kenmerkend voor de niet-westerse allochtone leerlingen. Echter dan wel voornamelijk voor de jongens, die zoals je in het vorige hoofdstuk hebt kunnen lezen, niet graag toegeven dat iets niet lukt en het juist leuk vinden om goed te zijn in de activiteit die aangeboden wordt. In de volgende grafieken wordt een duidelijker verschil tussen jongens en meisjes weergegeven.

VERSCHILLEN TUSSEN AUTOCHTONE EN NIET-WESTERSE ALLOCHTONE JONGENS?

Grafiek 2

Hiervoor heb ik alleen de beoordelingen van de jongens van beide doelgroepen verwerkt. Dus de autochtone jongens ten opzichte van de niet-westerse allochtone jongens. Dat leverde de volgende resultaten en conclusies op.

Conclusies

- Beide groepen waarden het vak bewegingsonderwijs hoog (zie stelling 1).
- Bij de tweede stelling valt op dat vooral de niet-westerse allochtone jongens er bovenuit steken. Dat is eigenlijk helemaal niet verrassend. Ook bij stelling 5 bestaat het zelfde beeld. Beide stellingen gaan namelijk over hun deelnamegedrag en in het vorige hoofdstuk is al gebleken dat niet-westerse allochtone jongens niet graag toegeven dat ze iets niet kunnen, ergens minder goed in zijn of bij een onderdeel hulp nodig hebben.
- De stellingen 3 en 4 laten wel weer erg opvallende hoge scores zien. Het gaat hierbij om hulp bieden en samenwerking. Hierbij valt af te lezen dat vooral niet-westerse allochtone jongens hier

ANITA NIEMERSMA

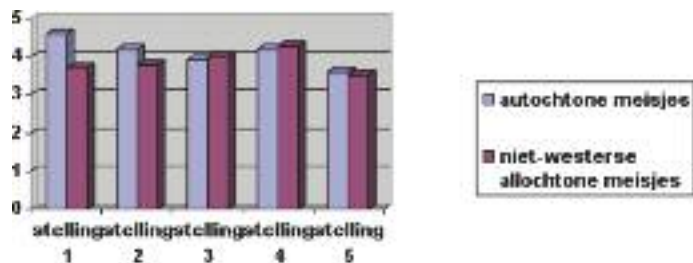
Multiculturele klas van invloed op autochtone leerlingen

hoog op scoren. Dat zou kunnen betekenen dat deze jongens anderen wel graag helpen, maar dit waarschijnlijk voornamelijk doen om te laten zien dat zij het zelf al wel kunnen en er dus verstand van hebben.

- Ik denk dat ze het dus prima vinden om anderen te helpen, maar dat ze het lastiger vinden om zelf geholpen te worden.
- Dat samenwerking (stelling 4) zo hoog scoort bij de niet-westerse allochtone jongens is ook vrij verrassend. Deze jongens laten graag zien dat ze iets goed kunnen, maar de vraag is hoe deze jongens dan met iemand samenwerken die minder goed beweegt dan zij doen? Dat zou nogal wat van ze kunnen vragen. Zou het in dit geval dan zo zijn dat deze jongens graag sociaal wenselijk gedrag vertonen en het beeld neerzetten dat zij samenwerken belangrijk vinden, maar dat dit in werkelijkheid genuanceerder ligt? Dat samenwerking met hun 'vrienden' gewenst is, maar dat het veel lastiger voor ze wordt om dat met iedere willekeurige klasgenoot te kunnen? Het gaat er hier dus wel om wat er onder samenwerking wordt verstaan, zowel door de leerlingen als door de onderzoeker. Ook de docent LO geeft zijn of haar eigen betekenis voor samenwerking. De vraag is dus hoe deze jongens dat zien en daar zou eerst nog meer onderzoek naar gedaan moeten worden, alvorens harde conclusies te kunnen trekken.
- De autochtone jongens scoren bij stelling 3 en 4 minder hoog. Dat zou kunnen betekenen dat zij minder graag samenwerken en hulpverleners dan de niet-westerse allochtone jongens. Zou dit te maken kunnen hebben met het feit dat ze in een multiculturele klas zitten? In hoeverre heeft dat invloed op hun score? Zou hun score anders zijn als ze in een meer autochtone klas zouden zitten? Interessant voor een nieuwe onderzoeksvraag, zoals in hoeverre de multiculturele klas invloed heeft op het deelnamegedrag van autochtone leerlingen.

VERSCHILLEN TUSSEN AUTOCHTONE EN NIET-WESTERSE ALLOCHTONE MEISJES?

Hiervoor heb ik alleen de beoordelingen van de meisjes van beide doelgroepen verwerkt. Dus de autochtone meisjes ten opzichte van de niet-westerse allochtone meisjes. Dat leverde de volgende resultaten en conclusies op.

Grafiek 3

Conclusies

- Over het algemeen valt op dat beide meisjesgroepen gemiddeld gezien lagere scores geven in vergelijking met de jongens.
- De beleving van de les (stelling 1) komt eigenlijk wel overeen met het beeld dat in het eerste hoofdstuk geschetst is. De niet-westerse allochtone meisjes geven hier in vergelijking met de autochtone meisjes een heel punt minder. Mogelijk zou dit te maken kunnen

hebben met de manier waarop deze meisjes opgevoed zijn, zoals al ter sprake kwam bij het antwoord op mijn eerste onderzoeksvraag.

- Eigenlijk komen de resultaten van stelling 1 en 2 wel overeen met het vooraf door mij ingeschatte beeld dat de niet-westerse allochtone meisjes hier een lagere score geven dan autochtone meisjes. Dit kan mijn inziens verklaard worden door de beschermde opvoeding (zoals in het vorige hoofdstuk benoemd) die deze meisjes over het algemeen krijgen. Ze willen graag gewenst gedrag vertonen. Maar schatten ze zichzelf daarom ook lager in?
- Opvallend hierbij zijn de uitkomsten van stelling 3 en 4 waarbij hulpverleners en samenwerking centraal staan. De niet-westerse allochtone meisjes scoren namelijk nog redelijk hoog. Dit zou te maken kunnen hebben met het feit dat zij zichzelf als zwakkere bewegsters beschouwen en daardoor de hulp die ze krijgen makkelijker accepteren. Ze weten hoe moeilijk het kan zijn om iets uit te voeren en helpen daarom ook (eerder en vaker) anderen. Een andere reden zou kunnen zijn dat het bieden van hulp een belangrijk aspect van de opvoeding is. Thuis wordt van deze meiden ook verwacht dat ze helpen. Dit in tegenstelling tot de niet-westerse allochtone jongens. De niet-westerse allochtone meiden werken ook graag samen. Hiervoor gelden eigenlijk dezelfde argumenten als voor dezelfde groep jongens. Werken ze vooral graag samen met hun 'vriendinnen'? Of hoort dit bij de (culturele) identiteit van deze meisjes en maakt het ze niet uit met wie ze samenwerken? Hebben ze sowieso een voorkeur voor samenwerken boven individuele opdrachten? Hier kan ik eigenlijk geen verantwoord antwoord op geven. Daarvoor zouden andere onderzoeksvragen gesteld moeten worden en zouden er geen vragenlijsten maar juist interviews met de leerlingen afgenomen moeten worden, zodat hier meer op doorgevraagd kan worden.

TOT SLOT

De docenten die bij dit onderzoek betrokken waren hebben ons vooral geleerd dat opvoeding een belangrijke rol speelt in het deelnamegedrag van leerlingen uit multiculturele klassen.

Voor niet-westerse allochtone jongens wordt daarbij ook de omgeving als zeer belangrijke factor genoemd. Daarnaast heeft dit onderzoek ons meer zicht gegeven op de perspectieven van leerlingen in het bewegingsonderwijs, in het bijzonder van hen die in multiculturele klassen zitten. Het zou interessant zijn om deze perspectieven verder te onderzoeken met behulp van interviews waarin de verbinding van hun culturele achtergrond met het bewegingsonderwijs centraal staat. Daarbij is het vooral belangrijk om door te vragen naar de rol en de invloed van ouders, buurt, vrienden en school in het deelnemen aan en waarderen van bewegingsonderwijs en sport.

OVER DE AUTEUR

Nadia Koraichi is in Nederland geboren en heeft als kind van Marokkaanse ouders een Marokkaans islamitische opvoeding genoten. Als vierdejaars studente aan de Calo te Zwolle participeerde zij in dit onderzoek. Vanaf dit nieuwe schooljaar is zij startend docent LO aan het Anna van Rijn College te Nieuwegein.

Correspondentie:

nadiakoraichi@hotmail.com